

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1996

Vyhlásené: 20. 01. 1996 Časová verzia predpisu účinná od: 21. 07. 2020 do: 30. 06. 2022

Obsah dokumentu je právne záväzný.

18

Z Á K O N **N Á R O D N E J R A D Y S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y** zo 14. novembra 1995 **o cenách**

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ **Z Á K L A D N É U S T A N O V E N I A**

§ 1 **Predmet úpravy**

(1) Tento zákon upravuje pravidlá dohodovania, uplatňovania, regulácie a kontroly cien výrobkov, výkonov, prác, služieb, nájmu a nehnuteľností (ďalej len „tovar“), opatrenia na zamedzenie nežiaduceho cenového vývoja a pôsobnosť orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov a obcí v oblasti cien tovaru pre trh na území Slovenskej republiky (ďalej len „tuzemský trh“) vrátane cien tovaru z dovozu a cien tovaru určeného na vývoz.

(2) Zákon vymedzuje práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb a orgánov štátnej správy pri uplatňovaní tohto zákona.

(3) Zákon sa nevzťahuje na cenné papiere, hazardné hry, na odmeny, úhrady a platby, náhrady pri vyvlastnení, náhrady škôd a nákladov, na poplatky, pokuty, penále, úroky, poistné, základné cestovné a cestovné vybraných skupín cestujúcich za dopravné služby vykonávané na základe zmluvy o službách vo verejnom záujme v pravidelnej autobusovej doprave, základné cestovné a osobitné cestovné za dopravné služby vykonávané na základe zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme v železničnej doprave, a medzinárodné tarify v doprave a v oblasti pôšt a telekomunikácií podľa osobitných predpisov.¹⁾

(4) Ustanovenia § 3 ods. 3, § 5 až 12, § 17 až 19, § 21, 22 a 23e sa nevzťahujú na ceny tovaru, ktorého dodanie alebo poskytnutie sa považuje za podnikanie v sieťových odvetviach podľa osobitného predpisu^{1a)} a na ceny za poskytovanie elektronických komunikačných sietí a elektronických komunikačných služieb.^{1b)}

(5) Ustanovenia § 4, 4a, 5 až 8 a 11 sa nevzťahujú na reguláciu cien nájmu bytov podľa osobitného predpisu.²⁾

§ 2

Základné pojmy

(1) Cena je peňažná suma dohodnutá pri nákupe a predaji tovaru. Za cenu podľa tohto zákona sa považuje aj tarifa.³⁾

(2) Rozdiel medzi cenou nakúpeného tuzemského alebo dovezeného tovaru, ktorý sa v nezmenenom stave predáva ďalej, a cenou, za ktorú sa predáva, sa považuje za cenu obchodného alebo sprostredkovateľského výkonu, aj keď nie je výslovne a samostatne dohodnutá.

(3) Na účely tohto zákona sa

- a) ekonomicky oprávnenými nákladmi rozumejú skutočné priame náklady a skutočné nepriame náklady spojené s funkciami výroby, správy, odbytu, výskumu a vývoja vrátane k nim prislúchajúcich nepriamych nákladov, ktoré by vzhľadom na vykonávané funkcie, riziká a trhové podmienky boli uplatnené pri použití metódy čistého obchodného rozpätia,^{3a)} pričom funkciami odbytu okrem činností predaja sa rozumejú aj činnosti spojené s propagáciou, sprostredkovaním predaja a marketingom predávaných výrobkov,
- b) primeranou ziskovou prirážkou rozumie prirážka, ktorá by vzhľadom na vykonávané funkcie, riziká a trhové podmienky bola uplatnená vo vzťahu k iným nezávislým osobám.

DRUHÁ ČASŤ

DOHODOVANIE CENY

§ 3

(1) Dohoda o cene je dohoda o výške ceny alebo dohoda o spôsobe, akým sa cena vytvorí, s podmienkou, že tento spôsob cenu dostatočne určuje. Dohoda o cene vznikne aj tým, že kupujúci zaplatí cenu tovaru vo výške požadovanej predávajúcim.

(2) Pri dohodovaní ceny je záväzné vymedzenie tovaru názvom, prípadne aj číselným kódom colného sadzobníka⁴⁾ alebo číselným kódom podľa osobitného predpisu,⁵⁾ jednotkou množstva, kvalitatívnymi a dodacími podmienkami alebo inými podmienkami dohodnutými dohodou strán (ďalej len „dohodnuté podmienky“).

(3) Súčasťou ceny tovaru vymedzeného dohodnutými podmienkami môžu byť úplne alebo sčasti náklady na obstaranie, spracovanie, obeh tovaru a zisk. Ak nie je dohodnuté alebo osobitným predpisom ustanovené inak, súčasťou ceny je aj daň z pridanej hodnoty, príslušná spotrebná daň a pri dovážanom tovare aj clo a iné platby vyberané v rámci uplatňovania nesadzobných opatrení ustanovené osobitnými predpismi.⁶⁾

(4) Cena, ktorá sa platí v hotovosti a ktorú nemožno bez zvyšku rozčleniť na nominálnu hodnotu platných bankoviek a mincí, sa zaokrúhľuje tak, aby túto cenu bolo možné zaplatiť platnými bankovkami a mincami; celkový zvyšok nezaokrúhlenej ceny, ktorý je nižší ako polovica nominálnej hodnoty najnižšej platnej mince, sa zaokrúhľuje nadol a celkový zvyšok platby, ktorý sa rovná polovici alebo je vyšší ako polovica nominálnej hodnoty najnižšej platnej mince, sa zaokrúhľuje nahor. Ak je platená cena súčtom cien za viac kusov tohto istého tovaru alebo viac kusov rôznych tovarov, zaokrúhľuje sa takto až celková suma platenej ceny. Takéto zaokrúhľovanie ceny nie je porušením cenovej disciplíny podľa tohto zákona.

TRETIA ČASŤ
OPATRENIA NA ZAMEDZENIE NEŽIADUCEHO CENOVÉHO VÝVOJA

§ 4

Opatrenia na zamedzenie nežiaduceho cenového vývoja sú:

- a) regulácia cien,
- b) zákaz dohodnúť neprimeranú cenu podľa § 12.

§ 4a
Regulácia cien

(1) Regulácia cien je určenie ceny alebo určenie záväzného spôsobu vytvorenia ceny tovaru a podmienok regulácie cien cenovými orgánmi uvedenými v § 20 ods. 1 písm. a), b) a d) až f) a § 23e ods. 1.

(2) Cenové orgány môžu regulovať ceny tovaru, ak

- a) vznikne mimoriadna trhová situácia s priamym vplyvom na ceny tovarov na tuzemskom trhu ohrozujúcim cenovú stabilitu alebo dostupnosť tovarov,
- b) dôjde k ohrozeniu trhu vplyvom nedostatočne rozvinutého konkurenčného prostredia; pri posudzovaní stavu konkurenčného prostredia sa vyžaduje stanovisko Protimonopolného úradu Slovenskej republiky,⁷⁾
- c) si to vyžaduje ochrana spotrebiteľa alebo iný verejný záujem
 - 1. pri vyrovňovaní postavenia kupujúceho alebo predávajúceho pri tovare úplne alebo sčasti dotovanom z prostriedkov štátneho rozpočtu, štátnych fondov, medzinárodných zdrojov, vyšších územných celkov, obcí, zdravotných poisťovní alebo Sociálnej poisťovne alebo na ktorý sa poskytuje finančná pomoc zo zahraničia alebo z Európskej únie,
 - 2. pri zmene kurzu slovenskej meny, daňových predpisov, colných predpisov alebo dotačných predpisov,
- d) ide o tovar, ktorého dodanie alebo poskytnutie sa považuje za podnikanie v sieťových odvetviach podľa osobitného predpisu,^{1a)}
- e) ide o tovar, ktorého dodanie alebo poskytnutie sa považuje za univerzálnu poštovú službu alebo za službu poštového platobného styku.^{7b)}

§ 5
Spôsoby regulácie cien

Regulácia cien sa vykonáva

- a) úradným určením cien,
- b) vecným usmerňovaním cien alebo
- c) kombináciou spôsobov podľa písmen a) a b).

§ 6
Úradné určenie cien

(1) Úradné určenie cien je určenie ceny vymedzeného druhu tovaru cenovými orgánmi ako maximálnej alebo pevnej.

(2) Maximálna cena je cena, ktorú nie je prípustné prekročiť.

(3) Pevná cena je cena, ktorú nie je prípustné zmeniť.

Vecné usmerňovanie cien

§ 7

Vecné usmerňovanie cien

Vecným usmerňovaním cien sa rozumie určenie podmienok pre dohodovanie cien cenovým orgánom uvedeným v § 20 ods. 1 písm. a), b) a d) a § 23e ods. 1. Týmito podmienkami sú:

- a) maximálny rozsah prípustného zvýšenia cien vo vymedzenom období alebo
- b) záväzný postup pri tvorbe ceny.

§ 8

Základné pravidlá pri uplatňovaní regulácie cien

Pri regulácii cien podľa § 5 sa vychádza z ekonomicky oprávnených nákladov a primeranej ziskovej prirážky (§ 2 ods. 3); ekonomicky oprávnené náklady a primeraná zisková prirážka sa preukazujú účtovnými dokladmi, kalkuláciami nákladov a zisku, inými dokladmi odôvodňujúcimi výšku ceny a dokladmi, ktoré si vyžiada cenový orgán.

§ 11

(1) Rozsah regulácie cien podľa § 5 až 7 ustanovuje cenový orgán uvedený v § 20 ods. 1 písm. a), b) a d) a § 23e ods. 1 všeobecne záväzným právnym predpisom, v ktorom môže v prípade regulácie cien podľa § 5 písm. b) a c) ustanoviť aj rozsah ekonomicky oprávnených nákladov a primeranej ziskovej prirážky s výnimkou regulácie cien podľa § 7 písm. a).

(2) Rozsah tovarov miestneho významu, ktorých ceny môžu regulovať vyššie územné celky, ustanoví Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) všeobecne záväzným právnym predpisom.

(3) Vyššie územné celky v rozsahu ustanovenom podľa odseku 2 a obce v rozsahu ustanovenom v § 20 ods. 6 vykonávajú reguláciu cien podľa § 6 rozhodnutím o regulácii cien. Rozhodnutia vyšších územných celkov sa uverejňujú na ich webových sídlach.

§ 12

Osobitné ustanovenia pri dohodovaní cien

(1) Neprimeranú cenu nesmie dohodnúť

- a) predávajúci a kupujúci pri predaji alebo nákupe tovaru pri vývoze a spätnom dovoze toho istého tovaru, na ktorý sa poskytujú dotácie zo štátneho rozpočtu alebo prostriedky štátnych fondov alebo na ktorý sa poskytuje finančná pomoc zo zahraničia alebo z Európskej únie,
- b) predávajúci v dominantnom postavení podnikateľa¹⁰⁾ pri predaji tovaru,
- c) predávajúci alebo kupujúci, ak je vo výhodnejšom hospodárskom postavení pri predaji alebo nákupe potravinárskych výrobkov; výhodnejšie hospodárske postavenie na účely tohto zákona má predávajúci alebo kupujúci, ktorý dohoduje cenu na trhu bez toho, aby bol vystavený podstatnej cenovej súťaži vo vzťahu predávajúceho a kupujúceho, pričom výhodnejšie hospodárske postavenie predávajúceho alebo kupujúceho posudzuje príslušný cenový orgán podľa objemu predaného alebo nakúpeného tovaru, podielu na trhu, hospodárskej sily a finančnej sily, právnych alebo iných prekážok vstupu na trh, miery personálneho prepojenia alebo majetkového prepojenia s inými osobami na danom trhu a podľa iných skutočností rozhodujúcich pre posúdenie hospodárskeho postavenia subjektu na trhu.

(2) Za neprimeranú cenu u predávajúceho podľa odseku 1 sa považuje dohodnutá cena, ktorou sa výrazne presahujú ekonomicky oprávnené náklady alebo primeraná zisková prirážka.

(3) Za neprimeranú cenu u kupujúceho podľa odseku 1 písm. a) sa považuje dohodnutá cena, ktorá výrazne nedosahuje ekonomicky oprávnené náklady. Za neprimeranú cenu u kupujúceho podľa odseku 1 písm. c) sa považuje dohodnutá cena, ktorá nedosahuje ekonomicky oprávnené náklady okrem nákupu potravinárskych výrobkov pri výpredaji skladových zásob, z dôvodu blížaceho sa dátumu spotreby alebo blížaceho sa dátumu minimálnej trvanlivosti, alebo pri rušení prevádzky.

(4) Ustanovenia odsekov 1 až 3 sa vzťahujú aj na cenu obchodného alebo sprostredkovateľského výkonu.

(5) Ak predávajúci, ktorým je rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia, poskytuje tovar odplatne,^{10a)} nemôže dohodnúť cenu, ktorá nedosahuje náklady rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie na výrobu tohto tovaru, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

ŠTVRTÁ ČASŤ

CENOVÁ EVIDENCIA A CENOVÉ INFORMÁCIE

§ 13

Cenová evidencia

(1) Predávajúci, ktorý predáva tovar, na ktorý sa vzťahuje regulácia cien, je povinný viesť a uchovávať evidenciu o cenách tovaru (ďalej len „cenová evidencia“) vrátane kalkulácií nákladov a zisku tri roky po predaji tovaru.

(2) Za cenovú evidenciu sa považujú doklady obsahujúce vymedzenie predávaného tovaru, spôsob vytvorenia ceny a výšku ceny tohto tovaru.

(3) Za kalkuláciu nákladov a zisku sa považuje

- a) kalkulácia ekonomicky oprávnených nákladov a primeranej ziskovej prirážky podľa § 2 ods. 3 alebo v rozsahu ustanovenom cenovým orgánom podľa § 11 ods. 1, pri tovare, na ktorý sa vzťahuje regulácia cien, a pri tovare predávajúceho podľa § 12 ods. 1,
- b) taký prepočet ceny alebo postup jej tvorby, ktorý umožňuje porovnanie s cenou, za ktorú sa tovar predávajúceho ponúkal alebo predával, pri tovare, na ktorý sa nevzťahuje regulácia cien.

§ 14

Cenové informácie

(1) Fyzické osoby a právnické osoby sú povinné bezplatne poskytovať informácie a údaje, ktoré si cenové orgány vyžadujú pre potreby vyhodnocovania vývoja cien, regulácie cien, cenovej kontroly a pre konanie o porušení tohto zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodnutí v oblasti cien (ďalej len „konanie o porušení cenovej disciplíny“). Týmto nie sú dotknuté ustanovenia osobitného predpisu o ochrane individuálnych údajov.¹¹⁾

(2) Pracovníci, ktorí zisťujú a využívajú informácie a údaje uvedené v odseku 1, sú povinní zachovávať voči tretím osobám mlčanlivosť o všetkých zistených skutočnostiach, ktoré by mohli viesť k ohrozeniu oprávnených záujmov zúčastnených osôb. Táto povinnosť trvá tri roky, a to aj po skončení pracovného pomeru. Povinnosť zachovávať mlčanlivosť sa nevzťahuje na zákonom uloženú povinnosť prekaziť alebo oznámiť spáchanie trestného činu orgánom činným v trestnom konaní.